

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 5.3.2008
KOM(2008) 127 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS
EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI**

Vakarų Balkanai. Europos perspektyvos artinimas

{SEK(2008) 288}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Vakarų Balkanai. Europos perspektyvos artinimas

I. ĮVADAS

Per paskutinius dvejus metus Vakarų Balkanų šalys¹ priartėjo prie ES, t. y. padarė pažangą, nors ir nevienodą, vykdydamos reformas ir siekdamos nustatytų kriterijų bei sąlygų². Svarbių veiksmų taip pat imtasi vykdant regioninį bendradarbiavimą. Vis dėlto mūsų šalys partnerės 2008 m. susidūrė su sunkumais, kurie turės ilgalaikių pasekmių jų saugumui, stabilumui ir gerovei.

Būtinybė nuspręsti dėl Kosovo padėties atkreipė dėmesį į šį regioną ir jo ryšius su Europos Sąjunga. Dabartinėmis aplinkybėmis svarbu išsaugoti taiką ir stabilumą regione. Tai geriausiai pavyktų pasiekti, toliau stiprinant ES perspektyvą ir visiems regiono gyventojams ją pateikiant kuo aiškiau ir realiau. Tam taip pat būtinas viso regiono politinių lyderių konstruktyvus bendradarbiavimas.

Viešojo Vakarų Balkanų nuomonė iš esmės palanki ES integracijai. Visos vyriausybės įsipareigojo siekti šio tikslo ir vykdo su tuo susijusias reformas. Tačiau visuomenė išlieka susiskaidžiusi dėl kelių esminių klausimų, susijusių su skirtingų bendruomenių sambūviu ir integracija bei kai kuriais atvejais su konstitucine reforma. Reikia papildomų pastangų, norint pasiekti bendrą nuomonę šiais klausimais, išvengti žalingų nacionalizmo apraiškų ir paskatinti būtinas politines bei ekonomines reformas.

Europos Sąjungai ir visai Europai labai svarbu, kad regiono politinė ir ekonominė reforma, žmonių susitaikymas ir pažanga artėjant prie ES vyktų kaip įmanoma greičiau. Todėl ES telkia visas įmanomas politines priemones, kad paremtų šių tikslų siekimą. Komisija ypatingą dėmesį skiria pagalbai stiprinti teisinę valstybę, gerą valdymą, teismų ir administracinę reformą bei pilietinės visuomenės kūrimą.

2007 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba dar kartą patvirtino, kad „Vakarų Balkanų ateitis yra susijusi su Europos Sąjunga“. EVT paskelbė norą toliau tęsti pasirengimo narystei procesą ir jį net pagreitinti tose srityse, kuriose atitinkama šalis partnerė nuveikė pakankamai daug. 2008 m. vasario mėn. Taryba pakartojo savo įsipareigojimą iki galo ir veiksmingai remti Vakarų Balkanų perspektyvą Europos Sąjungoje. Ji paprašė Komisijos naudoti Bendrijos priemones skatinant ekonominę ir politinę plėtrą bei pasiūlyti išsamesnes regionui pritaikytas priemones, kad šioje srityje būtų pasiekta pažanga.

¹ Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Juodkalnija, Kroatija, Serbija, taip pat Kosovas pagal Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1244/99.

² Komisija apie pažangą, pasiektą šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse, pranešė 2006 m. ir 2007 m. plėtros strategijai skirtuose dokumentuose - KOM(2006) 649, 2006 11 8 ir KOM(2007) 663, 2007 11 6.

ES ir toliau pažindins Vakarų Balkanų piliečius su aiškia ir konkrečia narystės perspektyva. Šiuo tikslu ES turėtų būti pasirengusi paspartinti rengimąsi narystei su visomis regiono šalimis, kai jos atitiks būtinas sąlygas. Kiekvienos šalies pažanga siekiant narystės ES vertinama pagal rezultatus, ji priklauso nuo atskirų kiekvienos šalies pasiekimų ir gebėjimo siekti nuolatinių rezultatų sprendžiant svarbiausius reformos klausimus.

2008-aisiais pagrindinę atsakomybę skatinti regioninį bendradarbiavimą (pirmiausia per naująją Regioninio bendradarbiavimo tarybą) perėmė Vakarų Balkanų partneriai. Svarbu, kad regioninis bendradarbiavimas būtų naudingas piliečiams.

Kai kurie regiono partneriai turi neišspręstų dvišalių klausimų su savo kaimynais. Komisija ragina visas suinteresuotąsias šalis atnaujinti pastangas ieškant abiem pusėms tinkamo tokių problemų sprendimo. Geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bendradarbiavimas išlieka esminės svarbos siekiant narystės ES.

Per Pasirengimo narystei pagalbos priemonę Komisija remia Vakarų Balkanų šalių pastangas vykdyti reformas ir regioninį bendradarbiavimą. Ji ėmėsi naujos iniciatyvos koordinuoti donorus, įtraukdama tarptautines finansines institucijas ir dvišalius donorus. Taip siekiama gauti kuo didesnę paramą, kurios reikia regiono modernizacijai ir plėtrai, kartu panaudojant dotacijas ir paskolas.

Šio komunikato tikslas – dar kartą patvirtinti ES įsipareigojimą dėl Europos perspektyvos Vakarų Balkanams ir nurodyti būdą, kaip sustiprinti regiono pažangą kelyje į ES. Dabartiniame komunikate toliau laikomasi Salonikų darbotvarkės ir Zalcburgo komunikato pagal Komisijos 2007 m. lapkričio mėn. plėtros strategijos dokumentą. Jame pateikiamos naujos iniciatyvos, skirtos žmonių tarpusavio ryšiams skatinti vizų liberalizavimo ir stipendijų teikimo srityse, pilietinei visuomenei kurti bei regiono ekonominei ir socialinei plėtrai stiprinti. Komunikate taip pat pateikiama glausta kiekvieno partnerio plėtros padėties analizė, kurioje nagrinėjamas laikotarpis po paskutinių pažangos ataskaitų, pateiktų 2007 m. lapkričio mėn³.

Ypač laiku priimtas šiuo metu Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės sprendimas kovo 28 d. Brdo mieste (Slovėnija) surengti ministrų lygio susitikimą su Vakarų Balkanų šalimis. Šis komunikatas bus susitikimo diskusijų pagrindas.

Taryba paraginta patvirtinti šiame dokumente nustatytas priemones ir paremti jų įgyvendinimą.

³ Komunikate nurodoma svarbiausia raida pagal Europos ir Vakarų Balkanų regioninę darbotvarkę, daugiausia dėmesio skiriant naujoms iniciatyvoms. Išsamesnis veiksmų sąrašas yra prie komunikato pridėtame dokumente SEK(2008) 288. Komunikate aptariamai dveji metai po 2006 m. kovo mėn. Zalcburgo susitikimo.

II. PASIEKTA PAŽANGA IR TOLESNI VEIKSMAI

1. Artėjimas prie ES ir regioninio bendradarbiavimo stiprinimas

Artėjimas prie ES grindžiamas kriterijais ir sąlygomis, kurias reikia atitikti kiekviename etape. Jos susijusios su Kopenhagos narystės kriterijais bei stabilizacijos ir asociacijos procesu, įskaitant regionų bendradarbiavimą, gerus kaimyninius santykius ir visapusi bendradarbiavimą su Tarptautiniu baudžiamuoju tribunolu buvusiai Jugoslavijai (TBTBJ). Vakarų Balkanų šalys turi veiksmingai spręsti jų Stojimo arba Europos partnerystės programose nustatytus prioritetinius klausimus. Kiekvienos šalies pažangos tempas nustatomas pagal jos pačios pasiekimus atitinkamoje srityje.

Tolesni žingsniai kelyje į galimą narystę ES

Pasiekta pažanga derybose dėl **Kroatijos** narystės: 2006 m. spalio mėn. užbaigus patikros procesą, iki 2008 m. vasario mėn. buvo atidaryta 16 derybinių skyrių, o du skyriai preliminariai uždaryti. Kroatijos pažanga yra ženklas kitoms Vakarų Balkanų šalims dėl jų pačių narystės perspektyvos, kai tik jos įvykdys būtinas sąlygas.

Jeigu vyriausybė ryžtingai sieks įgyvendinti orientacinius tikslus ir kitas sąlygas, derybose dėl narystės su Kroatija per ateinančius metus gali būti pasiekta didelė pažanga. Kad Kroatijai 2008-ieji būtų lemiami metai jos stojimo procese, šaliai reikia siekti tolesnės pažangos vykdant teismų ir administracinę reformas, kovojant su korupcija, gerinant mažumų teises ir pabėgėlių grįžimą bei toliau restruktūrizuojant laivų statybos sektorių. Kroatijai taip pat reikia daugiau dėmesio skirti sprendžiant neužbaigtus su kaimyninėmis šalimis susijusius klausimus. Ji pirmiausia turi neatidėliodama ir laikydamasi 2008 m. vasario mėn. Tarybos išvadų išspręsti Ekologinės ir žuvininkystės apsaugos zonos klausimą.

Buvusiajai Jugoslavijos Respublikai Makedonijai kandidatės statusas suteiktas 2005 m. gruodžio mėn. Per praėjusius dvejus metus reformos iš esmės vyko lėtai, bet atrodo, kad pastaruoju metu jų tempas greitėja.

Pagerėjęs politinių partijų ir ministro pirmininko bei prezidento bendradarbiavimas leido siekti didesnio vieningumo dėl su ES susijusių reformų. Pavyzdžiui, Parlamentas paskyrė Teismų tarybos narius, buvo priimti įstatymai dėl prokuratūros, Valstybės prokurorų tarybos ir Tarptautinių ryšių komiteto sudėties. Pažanga taip pat pasiekta vykdant policijos reformą ir decentralizaciją.

Esminės svarbos dalykas išlieka geri kaimyniniai santykiai ir gebėjimas derantis rasti abiem pusėms priimtinus sprendimus dėl neišspręstų klausimų su kaimynais, atsižvelgiant į 2007 m. gruodžio mėn. Tarybos išvadas.

2008 m. vasario 18 d. Tarybos priimtoje Stojimo partnerystėje⁴ nustatyti 8 esminiai Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos stojimo proceso prioritetai. Tarp jų nurodytas tinkamas visų išipareigojimų, numatytų pagal SAS, įgyvendinimas, politinių partijų dialogas, policijos ir kovos su korupcija teisės aktų įgyvendinimas, teismų ir viešojo administravimo reforma, taip pat užimtumo politikos priemonės bei priemonės verslo aplinkai gerinti.

⁴ Oficialiajame dienraštyje dar nepaskelbta.

Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija turi įgyvendinti šiuos svarbiausius prioritetus, kad parodytų savo pasirengimą pradėti derybas dėl stojimo. Komisijos nuomone, jeigu pakaks politinės valios ir partijos pakankamai bendradarbiaus tarpusavyje, būtina pažanga gali būti pasiekta per 2008 m. Komisija šiuos svarbiausius prioritetus vertins kaip orientacinius tikslus savo rudens reguliariojoje ataskaitoje. Rekomendacija pradėti derybas dėl narystės priklausys nuo pasiektų rezultatų.

Taip pat įveikti svarbūs etapai užbaigiant *Stabilizacijos ir asociacijos susitarimus (SAS)* su kitomis regiono šalimis. 2006 m. birželio mėn. pasirašytas susitarimas su Albanija, o 2007 m. spalio mėn. – su Juodkalnija⁵. Jau įsigaliojo laikinuosiuose susitarimuose numatytos su prekyba susijusios nuostatos. Komisija ragina valstybes nares kuo skubiau ratifikuoti šiuos SAS, kad jie įsigaliotų kuo greičiau. SAS su Serbija bei Bosnija ir Hercegovina Komisija parafavo atitinkamai 2007 m. lapkričio ir gruodžio mėn. Šie susitarimai bus pasirašyti, kai Serbija bei Bosnija ir Hercegovina atitiks būtinas sąlygas. Patenkinami rezultatai, ypač įgyvendinant SAS numatytus išipareigojimus, įskaitant su prekyba susijusias nuostatas, yra esminis kiekvienos šalies pažangos siekiant narystės elementas.

Albanija toliau daro pažangą vykdydama reformas ir derindama teisės aktus su ES standartais. Ji sėkmingai įgyvendina laikinąjį susitarimą pagal SAS ir siekia reikiamų rezultatų. Albanija laikosi tinkamos pozicijos Kosovo klausimu ir prisideda prie regiono stabilumo.

Albanijos politiniai lyderiai pažadėjo konstruktyviai bendradarbiauti vykdant svarbiausias reformas. Svarbiausios reformos yra rinkimų reforma, kurią ypač svarbu baigti iki 2009 m. parlamento rinkimų ir kuria stiprinama teisinė valstybė, teismų sistemos reforma bei kova su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu. Pagerėjusi situacija parlamente taip pat leis lengviau siekti šių tikslų.

Albanija toliau stiprins savo ryšius su ES, jei ji tinkamai įgyvendins SAS, užtikrins, kad rinkimai visiškai atitiktų tarptautinius standartus, ir toliau stiprins teisinę valstybę. Taip pat bus svarbu stiprinti verslo aplinką ir ekonomikos konkurencingumą.

Juodkalnija, 2006 m. birželio mėn. tapusi nepriklausoma, reikšmingai pažengė į priekį. Juodkalnija aktyviai veikė, kad sustiprintų savo institucinius ir teisinius gebėjimus. Konstitucijos priėmimas ir SAS pasirašymas buvo svarbiausi ryšiams su ES stiprinti skirti Juodkalnijos žingsniai.

Juodkalnijos konstitucija iš esmės atitinka Europos standartus. Joje nustatyta tinkama bendroji teismus, žmogaus teises ir mažumų teises reglamentuojanti sistema. Vis dėlto Juodkalnija turėtų paspartinti pasirengimą įgyvendinti šią sistemą. Būtina griežtai laikytis teismų nepriklausomumo ir atskaitingumo principų. Reikia sustiprinti pastangas kovoti su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu. Tolesnis administracinės reformos vykdymas ir administracinių gebėjimų stiprinimas bus svarbiausi ir sudėtingiausi Juodkalnijos uždaviniai.

Artimiausiu metu Juodkalnija taip pat turės pasiekti tvirtesnį susitarimą dėl valstybės stiprinimo klausimų ir toliau vykdyti pažangą įgyvendindama Europos integracijos darbotvarkę. Prie šio tikslo reikėtų prisidėti ir prezidento rinkimais, kuriuos numatoma rengti 2008 m. balandžio mėn.

⁵ SAS su Buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Kroatija galioja atitinkamai nuo 2004 ir 2005 m.

Vieningas pritarimas ratifikuoti SAS parodė didelę šalies paramą su Europa susijusiai ateičiai. Ratifikuoto laikinojo susitarimo įgyvendinimas ir pasirengimo įgyvendinti SAS atnaujinimas yra ypač svarbus toliau vystant Juodkalnijos ir ES ryšius. Taip pat bus svarbu stiprinti makroekonominį stabilumą ir verslo aplinką.

Bosnija ir Hercegovina toliau siekia pažangos pagal Europos integracijos darbotvarkę. Politiniai lyderiai 2007 m. spalio mėn. įsipareigojo įgyvendinti policijos reformą ir siekti didesnės pažangos vykdant visas reformas, kad būtų galima pasirašyti SAS („Mostaro deklaracija“).

Bendradarbiavimas su TBTBJ tęsiasi ir šiuo metu pasiekė patenkinamą lygį. Valstybės institucijų veikla iš dalies pagerėjo priėmus naujas darbo procedūras. Todėl 2007 m. gruodžio 4 d. buvo galima parafuoti SAS. Šalies vadovai privalo dėti dideles pastangas, kad Bosnija ir Hercegovina prisiimtų visišką atsakomybę už savo valdymą ir geriau laikytųsi reformų darbotvarkės. 2008 m. vasario mėn. Taikos įgyvendinimo taryba nusprendė atidėti Vyriausiojo įgaliotinio biuro uždarymą.

Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijoms dabar reikia priimti valstybės lygmens policijai skirtus teisės aktus ir spręsti kitus prioritetinius klausimus. Komisijos nuomone, jeigu užteks politinės valios, Bosnijai ir Hercegovinai netrukus turėtų pavykti atitikti SAS pasirašymo sąlygas. Bosnijai ir Hercegovinai reikia veikiančių ir veiksmingų institucijų, gebančių įveikti su Europos integracija susijusius sunkumus.

Serbijai ekonominiu ir politiniu atžvilgiu tenka reikšmingiausias vaidmuo regione. Stabili ir klestinti, iki galo į Europos tautų šeimą integruota Serbija prisidėtų prie viso regiono stabilumo. Serbija šiuo metu turi priimti strateginį sprendimą dėl savo ateities. 2008 m. vasario mėn. vykę prezidento rinkimai patvirtino Serbijos europinius siekius.

ES sutiko įsteigti darbo grupę, kad išsiaiškintų būdus, kaip greitai siekti pažangos, ir įsipareigojo pasirašyti SAS su Serbija, kai tik bus baigti visi reikalingi darbai. Komisija tebėra įsitikinusi, kad SAS naudingas tiek Serbijai, tiek ES ir kad jis turės teigiamą įtaką regionui.

Regioninis bendradarbiavimas ir geri kaimyniniai santykiai turi didesnę reikšmę nei bet kada anksčiau siekiant, kad Serbija ir visas regionas galėtų toliau artėti prie ES.

Kaip 2007 m. gruodžio 14 d. nurodė Europos Vadovų Taryba, Serbijos pažangą kelyje į ES, įskaitant šalies kandidatės statuso siekimą, galima pagreitinti. Komisija ragina Serbiją dar kartą patvirtinti savo įsipareigojimą siekti artimesnių ryšių su Europos Sąjunga.

Kosovas ir jo kintantis statusas

Vasario 17 d. Kosovo asamblėja priėmė rezoliuciją, kuria Kosovas paskelbtas nepriklausomu. Vasario 18 d. susitikime Taryba pažymėjo, kad ši rezoliucija įpareigojo Kosovą laikytis demokratijos ir visų jo piliečių lygybės principų, saugoti serbų ir kitas mažumas bei kultūrinį ir religinį paveldą, taip pat leisti tarptautinę priežiūrą.

Taryba pažymėjo, kad valstybės narės nuspręs dėl savo santykių su Kosovu atsižvelgdamos į nacionalinę praktiką ir tarptautinę teisę. Ji pabrėžė, kad Kosovas yra *sui generis* atvejis, kuris nesuteikia pagrindo abejoti suvereniteto ir teritorinio vientisumo klausimais, JT Chartija ir Saugumo Tarybos rezoliucijomis ar Helsinkio baigiamuoju aktu. Taryba taip pat pasveikino tolesnį tarptautinės bendruomenės dalyvavimą remiantis JT Saugumo Tarybos rezoliucija Nr. 1244. Taryba dar kartą pabrėžė ES pasirengimą atlikti vadovaujantį vaidmenį stiprinant šio regiono stabilumą.

Į Tarybos išvadas atsižvelgusios Komisijos nuomone, svarbu, kad Belgradas ir Priština laikytųsi savo ankstesnių įsipareigojimų vengti bet kokių veiksmų ar pareiškimų, kurie galėtų kelti pavojų saugumui.

Komisija džiaugiasi, kad Taryba dar kartą patvirtino savo pasiryžimą iki galo ir veiksmingai remti Vakarų Balkanų perspektyvą Europos Sąjungoje ir kad paragino Komisiją naudotis Bendrijos priemonėmis skatinant ekonominę ir politinę plėtrą bei visam regionui siūlant konkrečias priemones, kurias padėtų žengti ta kryptimi.

ES remia tolesnę Kosovo plėtrą per tarptautinę civilinę misiją, kuriai vadovaus ES specialusis įgaliotinis, per ESGP teisinės valstybės misiją ir teikdama didelę paramą ekonominei ir politinei plėtrai.

Vasario 4 d. ES priėmė bendruosius veiksmus dėl ESGP misijos (EULEX Kosovo) vykdymo ir paskyrė ES specialųjį įgaliotinį. Misijoje dalyvaus policijos pareigūnų, teisėjų, prokurorų ir muitinių pareigūnų, kurie padės Kosovo valdžios institucijoms saugoti teisinę valstybę.

Sunkiausia Kosovui bus sustiprinti teisinę valstybę, ypač teismų srityje, kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija, remti ekonomikos plėtrą ir naujų darbo vietų kūrimą, gerinti pabėgėlių grįžimo ir mažumų bendruomenių sąlygas bei stiprinti bendruomenių dialogą ir susitaikymą. Bendra ES pagalbos suma yra daugiau kaip 1 mlrd. EUR per 2007–2010 m. ir bus skirta Kosovo politinei ir ekonominei plėtrai paremti bei ES įnašui dėl tarptautinės bendruomenės vaidmens Kosove finansuoti.

Kosovas toliau darė pažangą kurdamas demokratinę ir daugiatautę visuomenę. 2007 m. lapkričio mėn. rinkimai buvo laisvi bei sąžiningi ir iš esmės atitiko tarptautinius standartus. Naujoji koalicinė vyriausybė, kurioje yra ministrų iš serbų ir turkų bendruomenių, pareiškė įsipareigojimus dėl mažumų, ypač Kosovo serbų, gerovės. Vyriausybė taip pat pabrėžė reformų, vykdomų laikantis Europos darbotvarkės, svarbą.

Kosovas, kaip ir likusios Vakarų Balkanų šalys, turi aiškią ir akivaizdžią ES perspektyvą. Kosovas palaiko nuolatinius ryšius reformų klausimais, o pažanga reguliariai stebima. Komisija sustiprins savo paramą kuriant ir tobulinant institucijas ir surengs donorų konferenciją, siekdama sutelkti finansavimą, skirtą labiausiai neatidėliotiniams Kosovo sunkumams įveikti. Ji taip pat sieks skatinti žmonių tarpusavio ryšius ir įtraukti Kosovą į regioninį bendradarbiavimą.

Pažanga vystant regioninį bendradarbiavimą. Naujoji Regioninio bendradarbiavimo taryba⁶

Vystant *regioninį bendradarbiavimą*, pasiekta didelė pažanga, nes Pietryčių Europos šalys vis geriau suvokia savo pačių atsakomybę už procesą. Perėjimas nuo Stabilumo pakto prie regionų valdomos bendradarbiavimo sistemos, prasidėjęs 2007 m. gegužės mėn. Zagrebo viršūnių susitikime dėl Pietryčių Europos bendradarbiavimo proceso (PEBP), 2008 m. vasario mėn. buvo iš esmės užbaigtas. Naujoji sistema veikia su politine PEBP priežiūra, jai priklauso ir naujai įkurta Regioninio bendradarbiavimo taryba (RBT). Paskirtas jos generalinis sekretorius, o 2008 m. sausio mėn. savo veiklą pradėjo Sarajeve įsikūręs sekretoriatas. Greitai bus įkurta jo ryšių tarnyba Briuselyje. Sekretoriatą bendrai finansuoja regiono šalys, Komisija ir kiti tarptautiniai donoriai. ES yra atstovaujama RBT taryboje.

RBT toliau tęs Stabilumo pakto, kuris 1999–2007 m. suteikė neįkainojamą stimulą regioninei veiklai ir donorų koordinavimui Pietryčių Europoje, pradėtą darbą. Ji tai darys per pažangias iniciatyvas ir projektus. Komisija remia RBT ir kviečia regiono šalis, valstybes nares bei kitus donorus prisidėti.

2. Žmonių tarpusavio ryšiai. Jų supažindinimas su ES

Nepaprastai svarbu skatinti Vakarų Balkanų ir ES žmonių tarpusavio ryšius – taip regiono piliečiai gali įgyti daugiau žinių apie Europos Sąjungą, jos vertybes ir taisykles bei gyvenimo būdą. Vakarų Balkanų šalių žmonių ryšiai padeda susitaikyti. Europos Vadovų Taryba yra pabrėžusi žmonių tarpusavio ryšių svarbą ir paragino Komisiją imtis iniciatyvos juos skatinti, ypač vizų išdavimo ir stipendijų teikimo srityse⁷.

Siekiant bevizio režimo

Vakarų Balkanų šalių žmonėms labai svarbu turėti galimybę keliauti į ES be vizų. Vakarų Balkanų šalių, išskyrus Kroatijos, piliečiams vis dar reikia vizų, kad galėtų atvykti į ES. Bevizis režimas yra pasirengimo narystei ES dalis, kuri ilgainiui reiškia tapimą Šengeno erdvės dalimi. Kartu lengvinant keliavimą būtina atsižvelgti į vidaus saugumą ir ES migracijos interesus. Todėl Vakarų Balkanų šalys pirmiausia privalo įgyvendinti būtinas reformas.

⁶ Specialūs sektoriainiai regioniniai veiksmai, įskaitant prekybos, energetikos ir transporto sritis, pateikti tolesnėse dalyse.

⁷ 2003 m. liepos mėn. Salonikų darbotvarkėje ir naujesnėse 2006 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadose bei 2007 m. birželio mėn., 2007 m. gruodžio mėn. ir 2008 m. sausio mėn. Išorės santykių tarybos (GAERC) išvadose.

Pirmasis žingsnis liberalizuojant vizų režimą buvo Komisijos derybos su Vakarų Balkanų šalimis dėl vizų režimo supaprastinimo susitarimų. Jie pasirašyti 2007 m. rugsėjo mėn. ir įsigaliojo 2008 m. sausio 1 d. Dėl šių susitarimų labai pagerėjo vizų į ES gavimo sąlygos: juose numatytas mažesnis vizos gavimo mokestis (35 EUR vietoj 60 EUR), o nemažai tam tikrų kategorijų asmenų nuo to mokesčio atleisti. Juose nustatytas laikas, per kurį turi būti išduota visa (paprastai per 10 dienų), ir supaprastinamos bei paaškinamos procedūros, kaip išduoti vizą tam tikros kategorijos asmenims. Supaprastinimo susitarimai susiję su readmisijos susitarimais, dėl kurių buvo derėtasi ir kurie priimti tuo pačiu metu⁸, bei su biometrinių duomenų įdiegimu.

Vakarų Balkanų šalys ir valstybės narės turi užtikrinti tinkamą vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų įgyvendinimą. Įgyvendinimui stebėti bus įkurti jungtiniai komitetai; jie surengs susitikimą 2008 m. pavasarį. Šie komitetai priims gaires valstybių narių konsulatams, kad užtikrintų vienodą susitarimų taikymą.

Laikydamosi Salonikų darbotvarkės ir 2007 m. Išorės santykių tarybos (GAERC) išvadų, Komisija imasi veiksmų, kad pasirengtų vizų Balkanų šalims liberalizavimui. Savo 2007 m. lapkričio mėn. plėtros strategijos dokumente Komisija paskelbė apie ketinimą pradėti dialogą su kiekviena šalimi, kad būtų parengtos gairės dėl sąlygų, kurias būtina atitikti, norint panaikinti vizų reikalavimą.

Taryba savo 2008 m. vasario 28 d. išvadose gerai įvertino Europos Komisijos ketinimą greitai pradėti dialogą vizų klausimu su visomis regiono šalimis. Ji pareiškė apie savo pasirengimą toliau diskutuoti šiuo klausimu, remdamasi šiuo komunikatu, kad nustatytų išsamias gaires su aiškiais orientaciniais tikslais, kuriuos turi pasiekti visos regiono šalys, kad būtų galima palaipsniui liberalizuoti vizų režimą.

Sausio mėn. Komisija pradėjo dialogą dėl vizų liberalizavimo su Serbija, o vasario mėn. – su Buvusiąja Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Juodkalnija. Dialogas su Albanija prasidės kovo pradžioje. Po to prasidės dialogas su Bosnija ir Hercegovina.

Komisija, konsultuodamasi su Taryba ir padedama Vakarų Balkanų šalių, parengs gaires. Gairės apims keturias sritis: dokumentų saugumą, neteisėtą migraciją, viešąją tvarką ir saugumą bei išorės santykius. Gairės bus pritaikytos kiekvienai šaliai, kad jos galėtų sutelkti pastangas vykdyti reformas ir įgyvendinti ES reikalavimus. Komisija siekia gaires parengti kuo greičiau nuo kiekvieno dialogo pradžios, kad būtinos reformos būtų pradėtos skubiai įgyvendinti.

Kaip greitai vyks vizų režimo liberalizavimas, priklausys nuo kiekvienos šalies pažangos vykdant orientacinius tikslus. Visame procese taip pat bus atsižvelgiama į šalių galimybes užtikrinti teisingą ir veiksmingą vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų įgyvendinimą. Komisija teiks finansinę ir techninę pagalbą, kad paremtų gairių įgyvendinimą.

⁸ Readmisijos susitarimas su Albanija galioja nuo 2006 m. gegužės mėn.

Komisija ir Taryba atidžiai stebės pažangą vykdant atitinkamas reformas. Kai šaliai nustatytos konkrečios sąlygos bus įvykdytos, Komisija pasiūlys Tarybai panaikinti atitinkamą vizų reikalavimą, pataisant Tarybos reglamentą Nr. 539/2001⁹.

Daugiau stipendijų Vakarų Balkanų šalių studentams

Komisija siūlo vis daugiau stipendijų Vakarų Balkanų šalių studentams pagal *Erasmus Mundus* programą: 2007–2008 akademiniiais metais suteikta 100 stipendijų bakalauro studijas baigusiams ir magistro studijas tęsiantiems studentams („Western Balkans window“) ir iki 500 stipendijų 2008–2009 akademiniiais metais visų lygių studentams ar akademiniams darbuotojams (pagal „external cooperation window“). Šiems veiksmams kasmet numatyta iki 10 mln. EUR Bendrijos paramos.

Atsižvelgdama į 2008 m. sausio 28 d. Tarybos susitikimą, Komisija siekia padvigubinti šias metines išmokas, kad 2009–2010 akademiniiais metais stipendiją galėtų gauti keliais šimtais studentų daugiau.

Komisija ragina valstybes nares padidinti stipendijų, teikiamų pagal jų pačių *dvišales stipendijų programas* Vakarų Balkanų šalių studentams, skaičių.

Dalyvavimas Bendrijos programose ir agentūrų veikloje

Šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės gali dalyvauti *Bendrijos programose* remdamosi pagrindų susitarimais. Dalyvavimas šiose programose yra svarbi priemonė lengvinti integraciją, bendradarbiavimą ir politikos kryptį vystymą. Komisija teikia paramą, o kai kuriais atvejais nustato ir palankias sąlygas šalims dalyvauti.

Komisija glaudžiai bendradarbiauja su regiono šalimis, siekdama nustatyti, kokių Bendrijos programų reikia ir kokias bus galima vykdyti, bei, kai reikia, parengti šalis dalyvavimui. Nuo 2007 m. dauguma Vakarų Balkanų šalių dalyvauja 7-ojoje bendrojoje mokslinių tyrimų programoje; kai kurios iš jų taip pat dalyvauja „Culture“, „Progress“, „Competitiveness and Innovation“, „Customs“ ir „Fiscalis“ programose. 2008–2009 m. naujose programose bus leista dalyvauti dar daugiau Vakarų Balkanų šalių.

Vakarų Balkanų šalys taip pat gali dalyvauti *Bendrijos agentūrų veikloje*, atskirai nusprendus dėl kiekvieno konkreta atvejo. Šiuo metu šalys, ypač Kroatija ir Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, rengiasi dalyvauti kai kurių agentūrų veikloje. Kai kurios Bendrijos agentūros gavo paramą per Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP), kad pasirengtų Vakarų Balkanų šalių dalyvavimui.

2008 m. Komisija priims komunikatą, pagal kurį potencialios šalys kandidatės lygiomis teisėmis su šalimis kandidatėmis dalyvaus Bendrijos programose ir kuriuo bus padidintas šalių dalyvavimui skirtas bendras Bendrijos finansavimas (nuo 75 % iki 90 %).

⁹ 2001 m. kovo 15 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 539/2001, nustatantis trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorines sienas, privalo turėti vizas, ir trečiųjų šalių, kurių piliečiams toks reikalavimas netaikomas, sąrašus (OL L 81, 2001 3 21).

Kiti veiksmai mokslo ir mokslinių tyrimų, švietimo, kultūros, jaunimo ir žiniasklaidos srityse

Intensyvėja bendradarbiavimas su ES ir pačiuose Vakarų Balkanuose *mokslo ir mokslinių tyrimų* srityje. Vakarų Balkanų šalys vis labiau įtraukiamos į veiklą, vykdomą pagal 7-ąją bendrąją mokslinių tyrimų programą. Regiono pateiktų projektų skaičius labai išaugo, be to, buvo sukurta nauja Vakarų Balkanams skirta bendradarbiavimo priemonė (Inco.net).

Komisijos remiamos Vakarų Balkanų šalys kuria integruotą mokslinių tyrimų politiką, atsižvelgdamos į Europos mokslinių tyrimų sritį. Jungtinio tyrimų centro veikloje jau gali dalyvauti ir Vakarų Balkanų mokslininkai. 2006 m. birželio mėn. pradėta „Iniciatyvinė mokslinių tyrimų Vakarų Balkanams programa“, kurioje dalyvauja visos suinteresuotosios šalys ir kuria siekiama sustiprinti regiono mokslinių tyrimų gebėjimus; nuo jos įkūrimo rengiami du susitikimai per metus.

Švietimo ir kultūros srityje vykdoma veikla Vakarų Balkanuose stiprinama žmogiškųjų išteklių plėtra ir prisidedama prie susitaikymo. Tuo tikslu 2007 m. pradėta Švietimo reformos Pietryčių Europoje iniciatyva, o regione savo veiklą pradėjo Europos mokymo fondas. Naudodamasi *Tempus* programa, aukštojo mokslo srityje glaudžiai bendradarbiauja akademinės Vakarų Balkanų ir ES valstybių narių institucijos. Metinė Bendrijos parama Vakarų Balkanams pagal šią programą siekia 20 mln. EUR.

2008-uosius paskelbus Europos kultūrų dialogo metais, gegužės mėn. Liublianoje bus surengta konferencija „ES užsienio santykių kultūros politika ir praktika“. Joje didžiausias dėmesys bus skiriamas Vakarų Balkanams. Komisija, kartu su Europos Taryba, vykdo regioninę programą, kad *apsaugotų kultūrinę* Pietryčių Europos paveldą, kurį šiuo metu sudaro 177 statiniai ir objektai.

Komisija taip pat dalyvauja iniciatyvose dėl *žiniasklaidos reformos* ir jas remia. 2008 m. birželio mėn. Stambule bus surengta konferencija apie transliuojančią žiniasklaidą.

Parama *su jaunimu susijusiai veiklai* Vakarų Balkanuose (jaunimo mainai, Europos savanorių tarnybos projektai, mokymai ir tinklo kūrimas) teikiama per specialų ES „Youth in Action“ programos „langą“. Šie 2007 m. pradėti veiksmai 2008 m. bus toliau plečiami.

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas padeda susitaikyti ir plėtoti gerus kaimyninius santykius, kartu supaprastina paramą gaunančių šalių integraciją į ES. Tai ypač svarbu regionui, kuriame neseniai vyko konfliktai. Tarpvalstybinio bendradarbiavimo programomis skatinami žmonių tarpusavio ryšiai, įtraukiant vietos suinteresuotąsias šalis į bendrą veiklą ir padedant plėtoti tarpvalstybines investicijas.

Bendrijos parama tarpvalstybiniam bendradarbiavimui Vakarų Balkanuose pagal PNPP buvo išplėsta, kad apimtų ne tik Vakarų Balkanų šalių sienas su ES valstybėmis narėmis, bet ir sienas tarp Vakarų Balkanų šalių. Parama buvo labai padidinta – 2007–2011 m. kasmet iš viso bus skiriama apie 50 mln. EUR, palyginti su 20 mln. EUR metine suma 2004–2006 m. laikotarpiu.

3. Pilietinės visuomenės kūrimas ir dialogas. Nauja pilietinei visuomenei skirta priemonė

Pilietinė visuomenė yra esminis demokratinio viešojo gyvenimo elementas. Jos aktyvus išitraukimas į politines, socialines ir ekonomines Vakarų Balkanų reformas stiprina demokratiją ir susitaikymą. Nepaisant kelių teigiamų veiksmų, pilietinės visuomenės organizacijos išlieka silpnos, ir joms reikia mokymų, kad prisitaikytų prie dabartinių aplinkybių. Todėl svarbu sukurti sąlygas, tinkamas tolesnei jų veiklai plėsti.

ES parama kuriant Vakarų Balkanuose pilietinę visuomenę ir plėtojant dialogą teikta per ankstesnes priemones; tam ypatingas dėmesys bus skiriamas ir PNPP. Daug organizacijų gavo paramą, visų pirma etninių grupių santykių, mažumų, įskaitant romų, teisių apsaugos, skurdo mažinimo, aplinkos apsaugos ir socialinės plėtros srityms.

Bendra parama pilietinei visuomenei Vakarų Balkanuose per nacionalines ir regionines programas 2005–2007 m. siekė 27 mln. EUR. Papildoma parama teikta per tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas bei Europos žmogaus teisių ir demokratijos rėmimo priemonę (EIDHR)¹⁰.

2007 m. lapkričio mėn. strategijos dokumente Komisija pranešė, kad sukurs *naują priemonę, skirtą pilietinės visuomenės kūrimui ir dialogui skatinti*. Bendradarbiavimas apims tokias sritis kaip žmogaus teisės, lyčių lygybė, socialinė įtrauktis, sveikata, aplinka, verslo teisinis gynimas ir atstovavimas, žiniasklaida, kultūra ir vartotojų politika. Ši priemonė apims tris veiklos sritis:

- paramą vietos pilietinės visuomenės iniciatyvoms ir gebėjimų stiprinimui siekiant didinti pilietinės visuomenės vaidmenį;
- programas, sudarančias sąlygas žurnalistams, jauniems politikams, profesinių sąjungų vadovams, mokytojams ir kt. užmegzti ryšius su ES institucijomis;
- paramą kuriant pilietinės visuomenės organizacijų, įmonių, profesinių sąjungų ir kitų socialinių partnerių bei profesionalių organizacijų partnerystes ir plečiant jų tinklus paramą gaunančiose šalyse ir jų partnerėse ES, taip siekiant paskatinti keitimąsi žiniomis ir patirtimi.

Projektai pagal PNPP bus kuriami ir nacionalinėse, ir daugiašalėse programose. Per daugiašalę PNPP programą bus teikiama techninė pagalba visoms priemonės kryptims. Techninė pagalba taip pat bus skiriama mokymams, siekiant paskatinti gebėjimų stiprinimą ir tinklų kūrimą bei rezultatų sklaidą. Per 2008–2010 m. su pilietine visuomene susijusiai veiklai bus skiriama beveik tris kartus daugiau lėšų nei 2005–2007 m. Konferencija apie pilietinę visuomenę, kurioje bus pradėtas naujosios priemonės vykdymas, įvyks Briuselyje 2008 m. balandžio mėn.

Komisija pradės dialogą su bažnyčiomis ir religinėmis grupėmis, kad įvertintų jų galimą indėlį siekiant susitaikymo. Ji supažindins šias grupes su ES struktūra ir procedūromis ir leis pasikeisti nuomonėmis.

¹⁰ EIDHR parama Vakarų Balkanams 2005–2007 m. siekė 9 mln. EUR. 2008 m. EIDHR yra numatys Vakarų Balkanams skirti 5,7 mln. EUR.

4. Geras valdymas

Komisija savo 2007 m. plėtros strategijos dokumente labai didelį dėmesį skyrė pagrindiniams valdymo klausimams, įskaitant institucijų kūrimą, teismų ir administracinę reformą bei organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos prevenciją. Visapusiškas bendradarbiavimas su tarptautiniu baudžiamuoju tribunolu buvusiojai Jugoslavijai (TBTBJ) išlieka sąlyga, kurios atitinkamoms šalims būtina laikytis kelyje į ES.

Bendradarbiavimas teisingumo, laisvės ir saugumo srityse¹¹

Bendradarbiavimas ir reformos teisingumo, laisvės ir saugumo srityje, pirmiausia kovojant su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija, reformuojant teismų sistemą ir policiją bei stiprinant sienų valdymą, ypač svarbus Vakarų Balkanams ir yra jų Europos darbotvarkės svarbiausias prioritetas. Didelė bendros Bendrijos paramos šiam regionui dalis ir toliau bus skiriama šiai sričiai.

Ohrido sienų apsaugos valdymo procesas (jį bendrai finansuoja Komisija) buvo sėkmingai užbaigtas 2007 m. pabaigoje. Bendradarbiavimas šioje srityje bus tęsiamas per RBT.

Vakarų Balkanai yra prioritetinė *Europolo* sritis. Strateginius susitarimus su Europolu 2007 m. pasirašė Albanija, Bosnija ir Hercegovina bei Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, dėl panašių susitarimų deramasi su Juodkalnija ir Serbija. Nuo 2006 m. galioja aukštesnio lygio Europolo ir Kroatijos veiklos susitarimas. 2007 m. lapkričio mėn. Kroatija taip pat pasirašė bendradarbiavimo susitarimą su *Eurojustu*¹².

ES remia glaudesnę Europolo ir *SECI*¹³ *Regioninio kovos su tarpvalstybiniu nusikalstamumu centro*, įsikūrusio Bukarešte, bendradarbiavimą. Šių dviejų organizacijų bendradarbiavimo susitarimas turėtų būti užbaigtas, kai tik bus priimta naujoji SECI konvencija (SELEC – Pietryčių Europos teisėsaugos centras), kurioje nustatomos asmens duomenų apsaugos taisyklės. Tai atitinka išvadas dėl tolesnės SECI centro plėtros, kurias 2006 m. gruodžio mėn. priėmė Teisingumo ir vidaus reikalų (TVR) taryba.

Komisija remia ES Tarybai pirmininkaujančios Slovėnijos iniciatyvą, kad Vakarų Balkanų šalys, padedamos SECI centro ir Europolo, parengtų *Pietryčių Europos organizuoto nusikalstamumo grėsmės įvertinimus (SEE-OCTA)*. SEE-OCTA skirta konferencija bus surengta Vienoje 2008 m. kovo mėn. Pradiniai šių įvertinimų rezultatai bus pristatyti TVR taryboje 2008 m. birželio mėn.

Bus stiprinamas ES ir Vakarų Balkanų šalių bendradarbiavimas kovos su terorizmu ir prekyba žmonėmis srityse. Su sienų saugumu susijusią veiklą koordinuojanti ES agentūra (FRONTEX), remdamasi darbo tvarkos susitarimais, stiprina bendradarbiavimą su keliomis Vakarų Balkanų šalimis.

¹¹ Dėl vizų, žr. 2 skirsnį.

¹² 2002 m. įkurta ES institucija, skirta sustiprinti kompetentingų valstybių narių valdžios institucijų veiksmingumą, tiriant ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą dėl sunkių tarpvalstybinių ir organizuotų nusikaltimų.

¹³ SECI – Pietryčių Europos bendradarbiavimo iniciatyva (angl. *South East Europe Cooperation Initiative*).

Komisija toliau teiks didelę pagalbą regioniniams projektams, susijusiems su TLS klausimais, įskaitant regioninį prokurorų bendradarbiavimą, tarpvalstybinę policijos ir muitinės tarnybų bendradarbiavimą bei veiksmus pabėgėlių, migracijos ir vizų politikos srityse.

Regioninė viešojo administravimo mokykla (RVAM)

Regioninė viešojo administravimo mokykla (RVAM) įkurta 2006 m. gegužės mėn. Komisijos iniciatyva. Ji veikia nuo 2006 m. lapkričio mėn. tinklo principu ir siekia skatinti regioninį bendradarbiavimą viešojo administravimo srityje, stiprinti administracinius gebėjimus ir plėtoti žmogiškuosius išteklius šioje srityje. Įvairūs mokymai vyksta nuo 2006 m.

Siekama, kad visateisė regioninė viešojo administravimo mokykla būtų įkurta 2009 m. pradžioje. Šiuo metu vyksta parengiamieji darbai, o 2008 m. sausio mėn. RVAM valdymo komitetas nutarė, kad mokykla bus įkurta Danilovgrade (Juodkalnijoje). Jau pradėta rengtis priimančiosios šalies susitarimo, kuriuo RVAM suteikiamas juridinio asmens statusas, pasirašymui, o direktoriaus skyrimo ir darbuotojų priėmimo procedūros bus pradėtos 2008 m. 2008 m. gegužės mėn. suinteresuotosios šalys pasirašys susitarimo memorandumą.

Europos viešojo administravimo institutas glaudžiai įsitrauks į naują RVAM projekto etapą. Taip pat siekiama aktyviai bendradarbiauti su nacionalinėmis valstybių narių viešojo administravimo mokyklomis.

Komisija remia RVAM įkūrimą ir teikia lėšas pradiniam projekto etapams. Mokyklos einamąsias išlaidas padengs dalyvaujančios valstybės.

Twinning, TAIEX ir SIGMA veikla. Mokymai žinioms apie ES gerinti Vakarų Balkanų šalyse

*Twinning*¹⁴ ir TAIEX¹⁵ veikla, skirta supažindinti šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių administraciją su ES *acquis* ir Europos standartais, sudaro didelę Bendrijos paramos regionui dalį.

Twinning Balkanų šalyse galima naudoti visuose *acquis* sektoriuose. Nuo 2006 m. kovo mėn. regione pradėta 15 naujų *twinning* projektų, kurių biudžetą iš viso sudaro 16,5 mln. EUR ir kurie vykdomi teisingumo ir vidaus reikalų, viešųjų finansų ir vidaus rinkos (įskaitant muitinės ir mokesčius), socialinio sektoriaus ir žemės ūkio srityse. Ši veikla bus toliau tęsiama.

Komisijos TAEIX veikla Vakarų Balkanuose apima visas ES teisės aktų sritis, didžiausią dėmesį skiriant vidaus rinkai, žemės ūkiui bei teisingumui ir vidaus reikalams. Į ją taip pat įtrauktas *acquis* vertimas ir terminologiniai klausimai. Nuo 2006 m. kovo mėn. TAEIX pagalba tiesiogiai pasinaudojo apie 14 000 regiono tarnautojų, taip pat surengta daugiau kaip 530 mokymų ir informacinių renginių. TAEIX veikla bus toliau plečiama, kad apimtų ES teisės aktus, valstybės stiprinimą, gerą valdymą bei socialinę ir ekonominę reformą. Naudojantis TAEIX, bus sukurta speciali Kosovui skirta institucijų kūrimo priemonė bei

¹⁴ *Twinning* priemonę Komisija sukūrė 1997 m. administraciniam bendradarbiavimui siekiant plėtos vykdyti, kad padėtų tuometinių šalių kandidačių administracijai susipažinti su Bendrijos teise ir ją tinkamai taikyti. *Twinning* tapo specialia abipusės administracinės pagalbos priemone, kurioje dalyvauja ES valstybių narių ekspertai.

¹⁵ TAIEX – Techninės pagalbos ir keitimosi informacija biuras (angl. Technical Assistance and Information Exchange Instrument).

programa, skirta padėti Vakarų Balkanų pilietinės visuomenės atstovams užmegzti ryšius su ES partneriais (žr. pirmiau).

TAEIX kiekvienoje potencialioje šalyje kandidatėje surengs kelis jai *pritaikytus seminarus* bendrais klausimais ir aptars Europos Sąjungos politiką, struktūrą ir pasirengimo narystei procesą bei svarbiausias su ES teisės aktais susijusias sritis.

Komisija ir toliau teiks paramą per *SIGMA*¹⁶, institucijų kūrimui skirtą priemonę, naudojamą horizontaliose viešojo administravimo (viešojo administravimo reforma, viešieji pirkimai, viešojo sektoriaus etika bei išorės ir vidaus finansų kontrolė) srityse.

5. Parlamentinis bendradarbiavimas

Aktyvus parlamentų įtraukimas į šalių rengiamą narystę ES yra esminė pažangos sąlyga.

Europos Parlamento ir Vakarų Balkanų šalių parlamentų bendradarbiavimas tęsiamas *jungtiniuose parlamentiniuose komitetuose* (su Kroatija ir Buvusiąja Jugoslavijos Respublika Makedonija) ir *tarpparlamentiniuose posėdžiuose* (su Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija ir Serbija). Neoficialūs tokio tipo susitikimai vyko ir su Kosovu. Bendradarbiavimas bus tęsiamas, rengiant seminarus ir tarpparlamentinius susirinkimus. Europos Parlamentas (Užsienio reikalų komitetas (AFET)) svarsto dėl paramos RBT veiklai parlamentinio bendradarbiavimo srityje.

2007 m. įkurtas Bulgarijos parlamento vadovaujamas Pietryčių Europos parlamentinio bendradarbiavimo regioninis sekretoriatas. Tuo tikslu 2008 m. pavasarį bus pasirašytas 2007 m. gruodį paraftotas susitarimo memorandumas dėl tarpparlamentinio bendradarbiavimo Pietryčių Europoje. Regioninis parlamentinis bendradarbiavimas taip pat tęstas šalių, dalyvaujančių stabilizavimo ir asociacijos procese (Vakarų Balkanų COSAP), Europos integracijos komitetų konferencijos metiniuose susitikimuose ir Cetinge parlamentiniame forume.

6. Prekybos integracija. Vidurio Europos laisvosios prekybos susitarimas (CEFTA)

Išplėstas ir iš dalies pakeistas *Vidurio Europos laisvosios prekybos susitarimas (CEFTA)* pasirašytas 2006 m. gruodžio mėn. ir visoms pasirašiusiosioms šalims įsigaliojo 2007 m. lapkričio mėn. Dėl jo bus lengviau pritraukti tiesiogines užsienio investicijas, prižiūrėti prekybą regione ir integruoti regioną į pasaulinę prekybos erdvę. Regioninės prekybos integracija per CEFTA papildoma prekybos integracija tarp regiono šalių ir ES pagal stabilizacijos ir asociacijos susitarimus (SAS) bei autonominės prekybos priemonės (APP). Naujas sekretoriatas, padėsiantis CEFTA pirmininkaujančiai šaliai (pirmininkavimas vyksta rotacijos principu), bus įkurtas Briuselyje iki 2008 m. balandžio mėn.

Komisija toliau teiks šalims techninę ir finansinę paramą. Ji pirmuosius trejus metus naujam sekretariatui taip pat padės finansiškai.

¹⁶ SIGMA – Parama valdymui ir administravimui gerinti (angl. Support for Improvement in Governance and Management). Inicatyva įgyvendinta bendradarbiaujant su EBPO ir finansuojama per susitarimus dėl įnašų (finansuojama suma yra apie 5 mln. EUR per metus).

Šiuo metu suinteresuotoms regiono šalims imamos taikyti ES ir Vakarų Balkanų *įstrižinės kilmės kumuliacijos taisyklės*¹⁷. Būtinios nuostatos, įskaitant kumuliaciją su Turkija dėl Muitų sąjungos nuostatose minimų prekių, įtrauktos į SAS ir į papildomus protokolus, dėl kurių derėtasi 2007 m. Jie pradės veikti, kai įsigalios atitinkami laikinieji susitarimai ir papildomi protokolai. 2007 m. spalio mėn. Europos ir Viduržemio jūros valstybių prekybos ministrai pritarė, kad visos Europos ir Viduržemio jūros valstybių įstrižinės kumuliacijos schema būtų taikoma ir Vakarų Balkanų šalims. Šiuo metu tam rengiamasi techniškai, ir oficialūs sprendimai turėtų būti priimti per 2008 m. Komisija ieško būdų, kaip užtikrinti greitesnį įstrižinės kumuliacijos taikymą tarp Balkanų šalių, Turkijos, ELPA ir ES. Komisija toliau teiks techninę ir finansinę pagalbą muitinėms ir mokesčių institucijoms, ypač ėmus veikti įstrižinės kumuliacijos zonoje.

Norint paskatinti ekonomines ir prekybos reformas, būtina *įstoti į PPO*. Komisija toliau teiks techninę pagalbą Bosnijai ir Hercegovinai, Juodkalnijai bei Serbijai derantis su PPO dėl narystės. Kitos priemonės, skirtos prekybos integracijai remti, yra dalyvavimas konkursuose remiantis naujosiomis stojimo ir kaimynystės priemonėmis (PNPP ir EKPP (Europos kaimynystės ir partnerystės politika)) ir tęstinė didelė finansinė parama, kad Vakarų Balkanų šalys suvienodintų savo teisės aktus su pagrindinėmis prekybai taikomomis ES teisės aktų dalimis.

7. Ekonominė ir socialinė plėtra

Konkurencingumo didinimas, aukšto nedarbo lygio mažinimas, žmogaus raidos ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas, infrastruktūros kūrimas ir socialinės sanglaudos užtikrinimas yra pagrindiniai uždaviniai, kuriuos turi spręsti visos Vakarų Balkanų šalys. Komisija remia pastangas, kuriomis skatinama tvari plėtra ir susipažįstama su Lisabonos strategijos tikslais. Šia strategija siekiama skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą bei parengti ES kovai su globalizacijos, visuomenės senėjimo ir klimato kaitos problemomis. Žemės ūkis ir kaimo plėtra taip pat svarbūs, ir jų įtakai regiono ekonominei ir socialinei plėtrai turi būti skiriama pakankamai dėmesio. Komisija glaudžiai bendradarbiauja su tarptautinėmis finansinėmis institucijomis (TFI) ir kitais donoriais, kad patenkintų pagrindinius regiono poreikius siekiant ekonominės ir socialinės plėtros.

Parama regiono ekonominei stabilizacijai ir reformoms

Vakarų Balkanų šalys toliau dirba, siekdamos atitikti ekonominius Kopenhagos kriterijus, kuriuose reikalaujama veikiančios rinkos ekonomikos ir gebėjimo atlaikyti ES konkurencinį spaudimą bei rinkos jėgas. Jos taip pat turi pasirengti ateityje dalyvauti daugiašalėse koordinavimo procedūrose, kurios yra Ekonominės ir pinigų sąjungos dalis. Komisija remia šias pastangas. Šalys kandidatės parengė pasirengimo narystei ekonomines programas, kuriose nurodyti šalių pasiūlymai dėl reformų. Be to, nuo 2006 m. gruodžio mėn. potencialios šalys kandidatės rengia metines ekonomines ir fiskalines programas, kurias vertina Komisija. Taip pat vyksta reguliarus ekonominis Komisijos ir atitinkamų šalių dialogas. Vakarų Balkanų šalys taip pat gali naudotis EB makrofinansine parama.

¹⁷ Įstrižinės kilmės kumuliacijos taisyklės yra sistema, kuria supaprastinama regioninės prekybos integracija. Ji leidžia šaliai pakeisti ir eksportuoti produktą į ES remiantis preferencinės prekybos režimu, net jei produkto dalies kilmės šalis yra kita schemoje dalyvaujanti šalis.

Bendradarbiavimas su TFI ekonominės ir socialinės plėtros klausimais

Komisija yra įsipareigojusi labiau koordinuoti savo veiksmus su Europos investicijų banku (EIB), Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku (ERPB) ir kitomis tarptautinėmis finansinėmis institucijomis, kad paremtų Vakarų Balkanų modernizaciją ir plėtrą. Komisija ir TFI didžiausią dėmesį skiria trims prioritetinėms sritims: labai mažoms ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms (MVI), energijos vartojimo efektyvumui ir infrastruktūrai.

2007 m. kovo mėn. įkurta TFI patariamoji grupė regioninio transporto, energijos ir aplinkosaugos projektų, savivaldybių, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės bei socialinės sritys, įskaitant sveikatą, švietimą, įdarbinimą ir darbo rinką, klausimams spręsti.

2007 m. lapkričio mėn. Komisija susitarė su EIB, ERPB ir Europos plėtros banko taryba sukurti infrastruktūros projektų Vakarų Balkanuose priemonę. Priemonės pradinis biudžetas yra 16 mln. EUR. Naudojantis priemone, bus rengiami investavimo projektai, kuriuos numatoma finansuoti iš dotacijų ir paskolų, transporto, energijos, aplinkos ir socialinės infrastruktūros srityse. Priemonė greitai bus išplėsta, siekiant įtraukti kitus suinteresuotus donorus ir papildomas bendradarbiavimo kryptis. Komisija, EIB, ERPB ir Europos plėtros banko taryba įsipareigojo iki 2010 m. sukurti Vakarų Balkanų investicijų sistemą su kitomis TFI ir donoriais, siekiant toliau skatinti investicijų socialinei ir ekonominei plėtrai regione harmonizavimą ir bendradarbiavimą šioje srityje.

Mažosios ir vidutinės įmonės (MVI)

Europos fondas Pietryčių Europai (EFPE) komerciniams bankams ir nebankinėms finansinėms institucijoms teikia paskolas, kad paremtų labai mažų įmonių ir namų ūkių plėtrą. EFPE per paskutinius dvejus metus labai mažus kreditus suteikė daugiau kaip 65 000 regiono mažųjų įmonių. Fondui taip pat pavyko pritraukti privatų kapitalą labai mažoms paskoloms teikti. Komisija EFPE dalyvavo nuo 2006 m. Komisija analizuoja galimybę ateityje vykdyti iniciatyvas, skirtas smulkiam verslui regione remti.

Nemažai veiksmų, įskaitant politinius įvertinimus ir regioninius susitikimus, vykdyta remiantis *Europos mažųjų įmonių chartija* – galimybė ja naudotis Vakarų Balkanams pratęsta iki 2009 m. Regiono šalys dabar integruojamos į naująją *Europos įmonių tinklą* – ES paramos VMĮ paslaugų tinklą.

Užimtumo politika ir socialiniai klausimai

Padedant Komisijai, per praėjusius dvejus metus vyko nemažai regioninių iniciatyvų užimtumo politikos, socialinių klausimų ir socialinio dialogo srityse. Remiantis Bukarešto procesu, buvo toliau peržiūrima kiekvienos šalies užimtumo politika bei imtasi veiksmų darbuotojų sveikatos ir saugos bei valstybinių užimtumo tarnybų tinklo kūrimo srityse. Buvo surengti keli regioniniai susitikimai ir konferencijos užimtumo, socialinio dialogo ir socialinės apsaugos klausimais. 2007 m. spalio mėn. Vakarų Balkanų ministrai susitarė dėl bendrų politikos prioritetų užimtumo, darbo ir socialinių reikalų srityse („Budva išvados“). Socialinių reikalų ministrai taip pat pasirašė socialinio saugumo koordinavimo deklaraciją („Tiranos deklaracija“). Bendrijos parama suteikta socialinės apsaugos sistemų koordinavimo programai. Ši veikla bus tęsiama. 2008 m. birželio mėn. bus surengtas neoficialus darbo ir socialinių reikalų ministrų susitikimas jaunimo užimtumo klausimais.

Energija

Energijos tiekimas ypač svarbus tvariui Pietryčių Europos ekonomikos plėtrai.

Energijos bendrijos sutarties, įsigaliojusios 2006 m. liepos mėn., tikslas – sukurti stabilią reguliavimo ir rinkos sistemą, kuria remiantis būtų galima pritraukti investicijas į energijos gamybą, perdavimą ir tinklus. Bendra regiono reguliavimo erdvė, sukurta laikantis ES teisės aktų, padės įveikti rinkos susiskaidymą, užtikrins tiekimo saugumą ir padės pagerinti aplinkosauginę situaciją. Tai reiškia, kad pagrindinės energijos *acquis* dalys yra visiškai pritaikomos Vakarų Balkanams.

Visos sutartyje numatytos institucijos yra įsteigtos ir veikia. Pagrindinės suinteresuotosios šalys iš elektros ir dujų sektorių reguliariai rengia susitikimus. 2007 m. surengta konferencija dėl investicijų į energijos infrastruktūrą, kurioje priimtas prioritetinių energijos infrastruktūros projektų sąrašas. Be to, pasirašytas susitarimo memorandumas, siekiant geriau spręsti su Energijos bendrijos socialine dimensija susijusius klausimus.

2007 m. pagal PNPP, bendradarbiaujant su TFI, sukurta nauja Vakarų Balkanams skirta *energijos naudojimo efektyvumo priemonė*. Komisija siekia išplėsti šios priemonės apimtį.

Transportas

Patikimos transporto sistemos plėtra yra būtinas reikalavimas, siekiant regiono ekonominės pažangos ir socialinės integracijos bei geresnio ES transporto tinklų ir vidaus rinkos prieinamumo.

Komisija siūlo derybų nurodymus dėl *Transporto bendrijos sutarties su Vakarų Balkanais*. Siūloma imtis veiksmų siekiant sukurti integruotą kelių, geležinkelių, vandens kelių ir jūros transporto rinką Vakarų Balkanų regione. Pasiūlymas pateiktas po 2007 m. pradžioje su visomis ES kaimyninėmis šalimis pradėtų parengiamųjų derybų transporto srityje, ir šios derybos su Vakarų Balkanais buvo sėkmingai užbaigtos¹⁸.

Pietryčių Europos transporto observatorija (SEETO) ir susitarimo memorandumo (2004) dėl *Pietryčių Europos pagrindinio regioninio transporto tinklo* sekretoriatas parengė daugiamečius planus, kuriuose numatyti regiono prioritetai. Komisija ir toliau šioje srityje regionui teiks finansinę ir techninę pagalbą.

Susitarimas dėl *Europos bendrosios aviacijos erdvės (EBAE)* pasirašytas 2006 m. birželio mėn. Jo tikslas – integruoti Vakarų Balkanų šalis į ES vidaus aviacijos rinką. Pagal EBAE Vakarų Balkanų šalys iki galo įgyvendins EB aviacijos teisės aktus, įskaitant aukštus saugumo ir apsaugos standartus, kad jų avialinijos galėtų naudotis bendra išsiplėtusia Europos aviacijos rinka. Komisija ragina susitariančiąsias šalis skubiai ratifikuoti susitarimą, kad jis įsigaliotų kuo greičiau. Komisija suteiks techninę paramą šiam susitarimui įgyvendinti.

¹⁸ Šis pasiūlymas įtrauktas į paketą, priimtą kartu su dabartiniu komunikatu.

Nelaimių prevencija, pasirengimas joms ir reagavimas į jas

Po didelių miškų gaisrų 2007 m. vasarą ir dažnų potvynių regione tapo aišku, kad Pietryčių Europos šalys turi stiprinti savo gebėjimus ir regioninį bendradarbiavimą civilinės saugos ir nelaimių prevencijos srityje. Tam jos turi sukurti nelaimių valdymo informacines sistemas, įsigyti įrangos ir skubios pagalbos iškvietimo priemonių, sustiprinti savo gebėjimus ir pagerinti civilinės saugos tarnybų, gaisrinių, hidrologijos ir meteorologijos tarnybų bei sveikatos sektoriaus sąveiką. Komisija sieks į Bendrijos veiklą civilinės saugos srityje įtraukti šalis kandidates ir visapusiškai bendradarbiauti su potencialiomis šalimis kandidatėmis.

2008 m. Komisija pradės *Nelaimių pavojaus mažinimo iniciatyvą*, kad parengtų regioninę strategiją ir išvystytų Vakarų Balkanų šalių ir Turkijos gebėjimus rinkti duomenis, juos apdoroti ir jais dalytis. Programa bus įgyvendinama glaudžiai bendradarbiaujant su suinteresuotosiomis šios srities šalimis – Pasaulio banku, JT, RBT bei Pasirengimo nelaimėms ir jų prevencijos iniciatyva Pietryčių Europai (DPPI SEE) – ir prisidedant prie jų veiklos. Didžiausias dėmesys programoje bus skiriamas Pasaulio banko ir JT „Nelaimių pavojaus mažinimo ir adaptacijos iniciatyvos“ sąveikai.

Naudojant *Bendrijos civilinės saugos mechanizmą* supaprastinamas pasirengimas didelėms netikėtoms nelaimėms ir gebėjimas į jas reaguoti, o *Bendrijos civilinės saugos finansinė priemonė* suteikiamas teisinis visų ES veiksmų civilinės saugos srityje finansavimo pagrindas. Nuo 2007 m. abejose šiose priemonėse gali dalyvauti ir šalys kandidatės, taip pat galimas bendradarbiavimas su kitomis trečiosiomis šalimis, įskaitant potencialias šalis kandidates.

Komisija palaiko visapusišką ir skubų šalių kandidačių įsitraukimą į civilinės saugos priemonių veiklą. Dalyvaujančios šalys galės prisidėti prie visų su civiline sauga susijusių Bendrijos veiksmų, įskaitant galimybę per mechanizmą teikti pasiūlymus, dalyvauti mokymo programose, simuliacinėse pratybose ir gebėti iš karto sureaguoti į prašymus dėl pagalbos civilinės saugos srityje.

Komisija taip pat skatina potencialias šalis kandidates tinkamai pasinaudoti galimybe bendradarbiauti per Bendrijos civilinės saugos mechanizmą ir civilinės saugos finansinę priemonę. Šis bendradarbiavimas vyktų tose srityse, kurias apima abi priemonės, įskaitant nelaimių pavojaus mažinimą, stebėseną ir išankstinio įspėjimo sistemas, nelaimių valdymo priemonės, gebėjimo veikti stiprinimą ir civilinės saugos tarnybų sąveikos gerinimą. Potencialios šalys kandidatės turėtų būti laipsniškai įtraukiamos į ES gebėjimo greitai reaguoti ugdymą, pagrįstą civilinės saugos moduliais. Įvykus nelaimei, šios šalys taip pat galėtų gauti per mechanizmą teikiamą ES valstybių narių pagalbą civilinei saugai.

Dėl narystės besiderančios šalys kandidatės gali naudotis ES Solidarumo fondo parama. Įvykus nelaimei, visos Vakarų Balkanų šalys gali gauti humanitarinę pagalbą.

Remiantis stabilumo pakte inicijuota *Pasirengimo nelaimėms ir jų prevencijos iniciatyva Pietryčių Europai (DPPI SEE)*, buvo kuriama institucinė sistema ir stiprinama jos veikla tokiose srityse kaip reagavimas į potvynius ir seisminius pavojus bei galimybės sukurti Jungtinį reagavimo į netikėtas nelaimes skyrių bei nelaimių valdymo mokymų programą paieška. 2008 m. balandžio mėn. Bulgarija, kaip PEBP pirmininkaujanti šalis, Sofijoje surengs aukšto lygio konferenciją dėl pasirengimo nelaimėms ir jų prevencijos. Komisija toliau bendradarbiaus su DPPI SEE ir Regioninio bendradarbiavimo taryba. Ji sieks užtikrinti, kad regiono iniciatyvos būtų visiškai suderinamos su Bendrijos veiksmais civilinės saugos srityje.

Dunojus. Aplinkos apsauga ir laivyba

Komisija remia įvairias iniciatyvas ir organizacijas, siekiančias aplinkos apsaugos, gebėjimo geriau panaudoti vidaus vandens kelių transportą ir aukšto lygio nelaimių prevencijos Dunojuje. Visų pirma veiksmų imamasi per Tarptautinę Dunojaus apsaugos komisiją (TDAK): neseniai priimtu bendru pranešimu dėl laivybos ir aplinkos tvarumo Dunoju bus veiksmingai prisidedama kuriant kiekvienam konkrečiam projektui tinkamą integruotą metodą. Komisija tęsia derybas dėl Bendrijos priėmimo į Dunojaus komisiją, kuri reguliuoja laivybą upėje.

8. Bendrijos finansinė parama ir donorų koordinavimas

Nuo 2007 m. ES *finansinę paramą* Vakarų Balkanams teikia per naują Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP)¹⁹.

PNPP per vieną sistemą teikia visą pasirengimo narystei paramą. PNPP daugiau dėmesio skiriama paramą gaunančių šalių atsakomybei už įgyvendinimą, paramai tarpvalstybiniam bendradarbiavimui ir „mokymuisi dirbant“. Per šią priemonę šalys kandidatės parengiamos įgyvendinti regioninę, socialinę ir kaimo plėtrą ir, kai taps narėmis, naudotis sanglaudos fondais.

Per 2007–2011 m. Vakarų Balkanai per PNPP gaus apie 4 mlrd. EUR, t. y. maždaug 30 EUR vienam žmogui per metus – tai didžiausia ES bet kuriam pasaulio regionui skiriama suma.

Ypatingas dėmesys bus skiriamas valstybės stiprinimui, teisinei valstybei, susitaikymui, administracinei ir teismų reformai, kovai su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu bei ekonominėms reformoms, t. y. sritims, kuriose kylančias problemas, kaip pabrėžė Taryba, būtina išspręsti ankstyvame pasirengimo narystei proceso etape.

Europos investicijų bankas padidins savo paskolas regionui (nuo 1,9 mlrd. EUR 2005–2007 m. iki, kaip numatoma, 2,8 mlrd. EUR 2008–2010 m.). Jas sudaro paskolos, užtikrinamos Bendrijos biudžeto garantija arba išduodamos riziką prisiimant pačiam EIB. EIB vykdant su skolinimu susijusią veiklą Vakarų Balkanuose, dėmesys pirmiausia skiriamas projektams transporto, energijos, mažųjų ir vidutinių įmonių, aplinkos, savivaldybių infrastruktūros, švietimo ir sveikatos srityse.

Daug dėmesio skiriama paramai Kosovui. Per 2007–2010 m. iš skirtingų ES finansinių priemonių numatyta skirti daugiau kaip 1 mlrd. EUR Kosovo plėtrai remti ir tarptautinės bendruomenės dalyvavimui finansuoti.

Komisijos ir kitų donorų veiksmų derinimas ypač svarbus užtikrinant paramos papildomumą, suderinamumą, efektyvumą ir veiksmingumą. Komisija sustiprino savo pastangas šioje srityje, įtraukdama EIB, ERPB, kitas finansines institucijas ir dvišalius donorus. Taip siekiama gauti kuo didesnę paramą, sutelkiant dotacijas ir paskolas, kad būtų patenkinti svarbiausi su regiono modernizacija ir plėtra susiję poreikiai.

¹⁹ PNPP skirta visoms šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms, t. y. Vakarų Balkanų šalims ir Turkijai.

2006 m. Komisija pasirašė susitarimo memorandumą su keliomis TFI²⁰ dėl koordinavimo ir bendradarbiavimo remiant šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates. 2007 m. paramą gaunančiose šalyse sukurtas vietos lygmens PNPP programavimo konsultacijų su valstybių narių ambasadomis, TFI vietos skyriais ir ne ES donoriais mechanizmas. Šis koordinavimas bus tęsiamas ir stiprinamas.

Bus siekiama ir toliau užtikrinti ankstyvą įtraukimą ir konsultacijas su paramą gaunančiomis šalimis per visą programavimo ciklą ir vietos lygmeniu, ir rengiant reguliarius regioninius susitikimus.

2007 m. gruodžio mėn. Komisija susitiko su visais dvišaliais donoriais, vykdančiais didelės apimties programas Vakarų Balkanuose bei su TFI atstovais. Buvo įkurta glaudesnio bendradarbiavimo teikiant pagalbą regionui sistema. 2008 m. birželio mėn. Komisija surengs kitą aukšto lygio susitikimą. Susitikimo tikslas – suderinti visų pagrindinių veikėjų pagal šalį ir sektorių suteiktos pagalbos įgyvendinimą regione.

Komisija rengia *donorų Kosovui konferenciją*, kad užtikrintų finansinę pagalbą, skirtą padėti Kosovui sustiprinti savo statusą ir skatinti visų bendruomenių socialinę ir ekonominę plėtrą. ES valstybės narės ir kiti tarptautiniai donoriai bus pakviesti prisidėti.

²⁰ EIB, ERPB, TRPB ir TFI, Šiaurės šalių investicijų bankas, Šiaurės šalių aplinkosaugos finansų korporacija, Europos plėtos banko taryba ir Juodosios jūros regiono prekybos ir plėtos bankas.

III. IŠVADOS

Taryba ir Parlamentas raginami atkreipti dėmesį į toliau pateikiamas išvadas.

- Vakarų Balkanų ateitis yra Europos Sąjungoje. ES pabrėžia taikos, stabilumo ir saugumo šioje Europos dalyje svarbą ir remia visas Vakarų Balkanų šalių pastangas atitikti sąlygas, būtinas norint priartėti prie ES. Vakarų Balkanai turi galimybę greičiau siekti narystės ES, jeigu vykdys reformas ir sieks susitaikymo bei atitiks būtinas sąlygas. ES padės joms tai padaryti.
- Šie metai Vakarų Balkanams ypač reikšmingi. Galiausiai būtent demokratiškai išrinkti regiono lyderiai nuspręs, ar šalys sparčiai žengs į priekį siekdamos stabilumo ir ateities ES.
- Didelę pažangą šiais metais gali pasiekti Kroatija – jie gali būti lemiami Kroatijos derybose dėl narystės, jeigu Kroatija padarys reikšmingą pažangą svarbiausiose reformų srityse ir pasieks orientacinius tikslus. Kroatija, laikydamasi Tarybos išvadų, privalo neatidėliodama išspręsti Ekologinės ir žuvininkystės apsaugos zonos klausimą.
- Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija turi įgyvendinti svarbiausius prioritetus, kurie buvo nustatyti kaip orientaciniai tikslai, kad įrodytų savo pasirengimą pradėti derybas dėl narystės. Komisijos nuomone, jeigu bus reikiamas politinis nusistatymas ir dedamos nuolatinės pastangos, būtina pažanga gali būti pasiekta per 2008 m. Bet kokia Komisijos rekomendacija bus pagrįsta jos rudens pažangos ataskaita.
- Tolesnė Albanijos pažanga siekiant narystės ES ypač priklauso nuo to, ar bus tinkamai įgyvendintas Stabilizacijos ir asociacijos susitarimas, kuriuo užtikrinama, kad būsimi rinkimai atitiktų tarptautinius standartus, ir stiprinama teisinė valstybė, ypač kova su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu.
- Tolesnė Juodkalnijos pažanga siekiant narystės ES priklauso nuo to, kaip seksis stiprinti teisinę valstybę, ypač kovą su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, gerinti administracinius gebėjimus ir siekti didesnio vieningumo stiprinant valstybę. Būtina tinkamai įgyvendinti Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą.
- Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą su Bosnija ir Hercegovina bus galima pasirašyti, kai tik ji įvykdys likusias sąlygas. Komisijos nuomone, jeigu pakaks politinės valios ir vieningumo, tai įvyks greitai.
- Serbijos vaidmuo užtikrinant stabilumą, gerus kaimyninius santykius ir regioninį bendradarbiavimą Vakarų Balkanuose yra lemiamas. Komisija primena 2007 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas, kad pažangą kelyje į ES, įskaitant šalies kandidatės statuso suteikimą, galima paspartinti. Komisija ragina Serbiją dar kartą patvirtinti savo įsipareigojimą siekti ateities Europos Sąjungoje.
- ES ir toliau yra įsipareigojusi remti Kosovo politinę ir ekonominę plėtrą. Kosovas, kaip ir likę Vakarų Balkanai, turi aiškią ir konkrečią ES perspektyvą. Tam Komisija naudos visas priemones, kad visų pirma paskatintų demokratines reformas, gerus kaimyninius santykius ir ekonominę pažangą.

- Svarbiausi prioritetai, vykdant reformas Vakarų Balkanuose, yra valstybės stiprinimas, geras valdymas, administracinė ir teismų sistemos reforma, teisinė valstybė, įskaitant kovą su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, susitaikymas, socialinė ir ekonominė plėtra bei pilietinės visuomenės kūrimas. Visapusiškas bendradarbiavimas su tarptautiniu baudžiamuoju tribunolu buvusiąjai Jugoslavijai (TBTBJ) išlieka sąlyga, kurios atitinkamos šalys privalo laikytis kelyje į ES.
- Komisija pradeda dialogą su visomis regiono šalimis, kad būtų kuo greičiau nustatytos gairės ir sąlygos, kurias įvykdžius būtų galima panaikinti vizų reikalavimą. Taryba ir Komisija stebės šioje srityje daromą pažangą.
- Komisija toliau didins stipendijų, teikiamų Vakarų Balkanų studentams mokslams ES, skaičių.
- Bus stiprinamos pastangos užtikrinti visapusišką Vakarų Balkanų šalių dalyvavimą Bendrijos programose ir agentūrų veikloje.
- Komisija labai sustiprins savo paramą pilietinei visuomenei ir dialogui plėtoti. Tam kuriama nauja finansinė priemonė.
- Komisija teikia paramą Regioninei viešojo administravimo mokyklai (RVAM) ir remia jos tapimą visateise mokykla. Ją numatyta įkurti Danilovgrade, Juodkalnijoje, 2009 m. pradžioje.
- Bus labiau derinami veiksmai su tarptautinėmis finansinėmis institucijomis, ypač EIB ir ERPB, bei su dvišaliais donorais, siekiant sutelkti dotacijas ir paskolas modernizacijai ir plėtrai. Komisija, EIB, ERPB ir Europos plėtros banko taryba iki 2010 m. įsipareigojo sukurti Vakarų Balkanų investicijų sistemą su kitomis TFI ir donorais. Komisija ir kelios TFI bei dvišaliai donorai šiuo metu rengia Vakarų Balkanų infrastruktūros iniciatyvą. Komisija svarsto galimybę kurti tolesnes iniciatyvas, siekiant didesnės veiksmų, kuriais remiami ES strateginiai tikslai regione, poveikio.
- Komisija siūlo naują nelaimių pavojaus mažinimo iniciatyvą. Ji padės regiono šalims vystyti gebėjimus šioje srityje. Komisija taip pat sieks, kad Vakarų Balkanų šalys būtų įtrauktos į civilinei saugai skirtą Bendrijos mechanizmą ir priemonę.
- Bus sustiprintas Vakarų Balkanų šalių parlamentinis bendradarbiavimas bei Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų bendradarbiavimas. Siekiama dalytis gerąja patirtimi ir skatinti susitaikymą.
- Tolesnė regioninio bendradarbiavimo plėtra yra neatsiejama Vakarų Balkanų Europos darbotvarkės dalis. Tai, kad neseniai pereita nuo Stabilumo pakto prie Regioninio bendradarbiavimo tarybos (RBT), yra didelis žingsnis į priekį. Komisija remia RBT ir kitas bendradarbiavimo sistemas, įskaitant CEFTA, Energijos bendrijos sutartį ir Susitarimą dėl Europos bendrosios aviacijos erdvės. Komisija taip pat siūlo pradėti derybas dėl Vakarų Balkanų transporto bendrijos sutarties.
- Regioninis bendradarbiavimas teikia konkrečią naudą Vakarų Balkanų žmonėms ir padeda jiems artėti prie ES. Regioniniam bendradarbiavimui reikia tolesnės ES paramos; Komisija atidžiai stebės šį procesą.